

Förslag till tidsenlig handelsförbindelse mellan Sverige och Sydamerika.

Stenquist, C. J.

12 N Br.

National Library
of Sweden

Kungl. bibliotek

0 0000 000095474

Ex. A

Ekons.
Handel
(Br.)

FÖRSLAG

TILL

TIDSENLIG HANDELSFÖRBINDELSE

MELLAN

SVERIGE OCH SYDAMERIKA,

AF

CARL J. STENQUIST.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG,
1875.

FÖRSLAG

OM

FÖRSTÄLLENS HÄNDLINGSFÖRSLÄGSE

ÅR 1842

SVENSK OCH SYDAMERIKA

ÅR

CARL J. STENROST

STENROST

Förslag

att mellan Sverige och Sydamerikas östra kust (Brasilien och La Plata staterna) öppna tidsenlig handelsförbindelse, hvarmedelst skulle ej blott beredas väg för Sveriges uppblomstrande industri till orter, som ännu sakna sådan, utan äfven införseln af sydamerikanska råämnen och kolonialvaror till Norden i betydande mån underlättas.

Med afseende härpå torde några ord om Brasilien och La Plata staterna vara på sin plats. Resebeskrifningar, handelsgeografier och statistiska uppgifter, som redan finnas angående dessa länder, göra det dock öfverflödigt för mig att här ingå i någon vidare redogörelse, än så vidt den erfordras för att antyda anledningen till det i fråga varande förslaget.

Brazilien och La Plata staterna, som äro af naturen rika, gynnade af ett herrligt klimat och jemförelsevis ännu föga befolkade, finna det derföre ännu ej så nödvändigt att förädla sina produkter, utan sända dessa i sitt råa tillstånd till Europa och Förenta Staterna, hvarifrån då i utbyte erhållas manufakturartiklar m. m. Konsumeringen af industriens alla alster är derstädes redan mycket stor och blifver större ju mera den moderna civilisationen dit införer sina nödvändighets- och lyxartiklar. Export- och importaffärerna ligga nästan helt och hållet i utländingarnes händer; och det är lätt förklarligt, att desse ej äro synnerligt angelägna om, att det skall uppstå en industri inom landet, hvilken ju skulle skada och

så småningom tillintetgöra deras mycket goda förbindelser med de europeiska fabrikerna. De stora friheter, som främmande nationers handel åtnjuter i dessa länder, och dervarande politiska oroligheter äro ock en borgen för, att det ej så snart kan bli tal om att med allvar slå sig på industriens utveckling derstädes. Man har visst bjudit till: man har hållit industriutställningar och landbruksmöten, men det är att bemärka, att tillförseln, med undantag af hästar, boskap, några för dessa länder egendomliga djur och alster af husslöjd, varit utländsk spekulation. Jag anser det derföre vara mycket sannolikt, att dessa länder skola ännu under en längre tid förblifva en särdeles utmärkt marknad för de länder, som hafva industriella alster att afyttra.

Införseln under de sednaste fem åren har varit orimligt stor, särskildt till La Plata staterna, och följderna häraf visa sig nu, då för närvarande dessa länders importhus kämpa med stora finansiella svårigheter, och landets kredit är störd. Att så skulle inträffa förut såg man; likvisst har landet lidit mindre dervid, än de många främmande spekulanter, som, utan att göra klart för sig huru mycket i landet verkligen behöfdes, och som, begagnande sig af den kredit, som de åtnjöto i Europa, hopade upp en massa af varor, som slutligen måste realiseras till mycket låga priser. Detta har emellertid varit desse importörer en helsosam varning och för framtiden kommer nog deras kredit att blifva mera begränsad, emedan många europeiska exporthus och fabrikanter likaledes ha fått vidkännas betydliga förluster och måst inställa sina betalningar derföre, att de obetänksamt anförtrott sig åt konsignatörer etc. derute. Det är emellertid antagligt, att affärerna derstädes snart skola ordnas, ehuru väl det för tillfället är ondt om reda penningar. Jag anser tidpunkten nu ganska lämplig att förbereda och inleda sansade och reguliera handelsförbindelser med dessa länder.

Hvad nu inledandet af affärer mellan dessa länder i fråga och Sverige angår, så torde man här i början hufvudsakligast få ha i ögonsigte *importen* derifrån. Likvisst exporterar Sverige redan en hel del mindre in-

dustriartiklar, som via Tyskland, England etc. letat sig fram till dessa aflägsna trakter, och som sålts med god förtjenst; och otvifvelaktigt skulle en hel mängd, särdeles af de till jern- och träindustrien hörande, saker kunna afyttras fördelaktigt, om man här hemma hade reda på och rättade sig efter de derute gängse former och mått, hvilka skilja sig ganska mycket från de hos oss allmänt brukliga. Likaledes vore nödvändigt, att ett sådant varuutbyte skedde så *direkt* som möjligt, så att man ej behöfde betala denna mängd af agenter och kommissionärer uti andra länder, som tillgodogöra sig en stor del af den vinst, som vore att påräkna i en sådan handel. Och en gång då fabrikanterna sågo, att deras artiklar vunno åtgång till högre priser, så skulle de naturligtvis utvidga sin tillverkning, och då skulle en direkt kommunikationsled blifva mycket anlita äfven för exporten af industrialster härifrån. En följd häraf vore, att en hel del dugtiga armar och goda intelligenser, som numera lemna landet för att söka vidsträcktare verksamhetsfält, då skulle finna tillräckligt arbete här hemma i hvarjehanda industrigrenar. För min del är jag öfvertygad derom, att det vore bättre för landet, om emigrationen, gynnad af en snabb och billig kommunikation, komme att gå åt Sydamerika: emedan förhållandena i allmänhet derstädes äro så mycket afvikande från de våra, skulle det säkerligen vara högst få som stannade kvar derute; utan skulle de, efter att hafva förvärfvat sig något, komma tillbaka och med sitt derstädes samlade, må vara penningar eller erfarenhet eller bådadera, gagna fäderneslandet mycket mera, än om de vegeterat här hemma.

Hvad Sveriges direkta import från dessa länder beträffar, så är den uti stort aftagande*) och skall snart otvifvelaktigt alldeles upphöra, om vi ej följa med nutidens kommunikationer, äfven åt det hållet.

Under de sednaste sex åren hafva ångbåtsförbindelserna mellan Europa och Sydamerikas ostkust tilltagit så ofantligt, att det numera ganska ofta händer, att flera stora ångbåtar expedieras dagligen från åtskilliga hamnar.

*) Från La Plata Staterna exporteras likväl direkt till Sverige en del hudar, ull och talg.

Särskildt hvad kaffehandeln med Brasilien angår, så är den tillräckligt stor att sysselsätta flera stora ångare från Liverpool, London, Hamburg, Antwerpen m. fl. städer. Rörande Sveriges kaffeaffärer, så ser man af de statistiska uppgifterna, att en jemförelsevis högst ringa del införes från Sydamerika direkt. Man köper numera, säger man, lika fördelaktigt kaffe i London, Amsterdam, Köpenhamn etc., som i Rio de Janeiro. Risken är visserligen något mindre, det får medgifvas, men att varan kan bli lika billig, är så i ögonen fallande omöjligt, att någon vederläggning näppeligen behöfves. Det händer visserligen någon gång, att tillförseln till de stora handelsplatserna är så omätligt stor, att det blir svårt, ja omöjligt, att utan en betydlig risk behålla varan uti upplag, och den måste då realiseras till underpris; men detta är en tillfällighet, som ej kan tagas såsom norm uti en sund affär. Det är en tanklöshet, som ofta kommer att stå spekulanter och konsumenter dyrt nog. Det strider neml., enligt min uppfattning, emot handels princip och rent af emot nationalekonomiska grundsatser, att ett land, som eger hamnar och resurser, skall rikta mellanhänder vid införseln af sådana varor, som kunna fås direkt från produktionsorterna. Men för att numera kunna följa med i världsmarknaden, exempelvis hvad en sådan vara som kaffe angår, så erfordras ångbåtar, som kunna täfla med andra nationers hvad snabbhet och ändamålsenlig utstyrelse beträffar, ty med seglande fartyg kan man ej spekulera i varor, som ofta variera i pris och som ha stor omsättning i världsmarknaden.

Låtom oss nu se till hvilka fakta, som ligga för dagen och som tala fördelaktigt för en sådan direkt handelsförbindelse!

Enligt kongl. kommerce-kollegii berättelse för 1873 importerades till Sverige samma år nedanstående myckenhet utaf sådana viktigare varor, som i Brasilien och La Plata staterna produceras.

1:o Brazilianska handelsvaror:

Kaffe (utom sjöskadadt) skålp.	26,555,213.	
Kakao " " "	83,868.	
Råsocker " " "	45,840,519.	
Bomull " " "	19,306,528.	
Tobaksbl. " " "	6,066,430.	
Ris " " "		₣ 97,852,558.

Utom dessa hufvudartiklar producerar Brasilien en mängd mindre viktiga alster såsom:

Apotheksvaror,
 Naturalier, åtskilliga slags frukter,
 Färgträd,
 Trä och fanérskifvor,
 Fjädrar och fjäderblommor (konstgjorda)
 m. m., som kan blifva föremål för spe-
 kulation.

2:o La Plata Staternas handelsvaror:

Hudar, (råa, oöberedda) skålp.	9,692,500.	
Tigel och hår " "	41,331.	
D:o d:o " "	85,488.	
Ull " "	3,979,816.	
Talg " "	4,682,400.	
Ben, benaska etc. " "		₣ 18,481,513.
		₣ 116,334,071.
		= 11,633 svenska nyläster.

Utaf dessa siffror kan man sluta till hvilket stort fält för spekulationen, som dessa länder erbjuda i fråga om införseln af ofvanstående varor.

De Brazilianska varorna äro alla lämpliga för ångbåtstrafik, emedan de alla utskippas från större handelsplatser utmed kusten; då deremot de från La Plata ännu äro mera lämpade för segelfartyg, emedan de, med undantag möjligen af ull och torra hudar, utskippas direkt från slagterierna, som ligga uppåt floderna. Likvisst taga ångbåtarna numera en hel del från Montevideo, Buenos Ayres och Rosario.

Vidare vill jag här nedan anföra sådana större fabri-

ker med dess tillverkningsvärde enl. statistiska uppgifter för 1873, som särskilt böra intressera sig för denna sak. Det gäller i allmänhet, att allt kan säljas fördelaktigt derute, dock måste fabrikanterna täfva med andra europeiska nationer i tillverkningspriset för att hafva samma och kanske bättre förtjenst, allt efter artiklarnas beskaffenhet*).

Större fabriker med dess tillverkningsvärde under 1873.

Handskfabriker . . .	337,000	
Jern och stålfabriker	648,508	{ Finare smiden från Eskilstuna etc. (stora knifvar, köttknifvar).
Jerntrådsdragerier .	817,000	Telegrafråd, ketting etc.
Kem. tekn. fabrik .	1,270,562	{ Finare tvåler, parfymers blanksmörja, bläck etc.
Metall- o. brons-fabrik	194,265	Gaskronor, ljusstakar m. m.
Musikal. instrument.	371,850	Piano.
Nitroglycerin-fabrik .	553,829	Dynamit.
Repslagerier. . . .	334,175.	
Mek. Snickerier . . .	1,970,508	{ (Hyflade bräder, dörrar, lister, sämre möbler, jalousier.)
Porslinsfabriker . . .	2,231,021	
Pappersfabriker . . .	6,843,786	
Mek. verkstäder . . .	19,521,953	{ (Maskiner, mek. manglar och tvättmaskiner, redskaper m. m.)
Stenkärlsfabrik. . . .	433,467	{ Höganäs urnor, ballustrader, ornament m. m.
Tändsticksfabrik . . .	4,635,163	
Bomullsväfverier . . .	9,304,793	{ (Ponchos, derute brukliga bomullspersedlar, med brokiga färger.)
Segelduksväfverier .	1,043,012	
Ölbryggerier	1,586,788	
Glasbruk	2,833,183.	
S:a tillverkningsvärde	54,930,863	kronor.

Nedanstående tabell utvisar Sveriges verkliga utförsel under år 1873 af sådana varor, som fördelaktigt skulle kunna utsändas till Sydamerika *med ångbåtar*.

*) Detaljpriserna vid försäljningen variera mycket i dessa länder, allt efter som försäljaren är mer eller mindre känd på platsen. I synnerhet fästes afseende å arbetenas yttre beskaffenhet.

Smör	Värde i kronor	5,934,275.
Conserver	" "	1,252.
Caviar	" "	32,017.
Punsch	" "	48,780.
Öl	" "	281,370.
Väfnader: Siden	" "	112,860.
" Bomulls	" "	1,107,068.
" Linne	" "	253,425.
" Ylle	" "	449,046.
Kläder, färdigsydd	" "	48,620.
Handskar	" "	190,750.
Tvål, parfymerad	" "	23,482.
Arbetade trävaror	" "	1,058,477.
D:o gröfre slag	" "	696,855.
Tändstickor	" "	3,564,412.
Papper, åtskilliga slag	" "	2,201,620.
Papperstapeter och border	" "	143,789.
Portföljer	" "	24,130.
Porslin	" "	52,956.
Glasvaror	" "	292,666.
Arbeten af metaller	" "	1,860,827.
Redskap och maskiner	" "	1,012,611.
Instrument, musik. (piano)	" "	10,050.
Zinkplåt	" "	16,440.

Exportvärde, kronor 19,417,778.

Dessutom, kanske fördelaktigare direkt med *segelfartyg*, kan försändas:

Oarbetadt jern och stål, trä, tjära, beck, eldfast tegel m. m.

Stödjande mig vid föregående faktiska uppgifter, tror jag mig nu kunna framkomma med *sjelfva förslaget*. Det är likväl svårt att veta, huru man bäst skall verka för att nå ett gynnsamt resultat, och jag lemnar detta åt dem, som äro mera erfarne; dock skall jag taga mig friheten att nämna, huru jag tänkt mig saken.

Enligt min uppfattning, vore det visserligen sundast och mest öfverensstämmande med den fria handeln, att köpmannaföretagsamheten utförde hvad som vore mest lönande och tidsenligt för en sådan sak som denna. Dock, så har hittills ej skett! Man vill ej riskera så mycket,

säger köpmannen i Sverige, och dessutom vill man ogerna slita gamla förbindelser med England, Tyskland o. s. v., som likvist förtjenat nog på Sverige för länge sedan. Ju flera händer som en handelsvara passerar, desto dyrare blir hon, och det är konsumenterna, som få betala fiolerna, emedan köpmännen nog taga sin vinst ändå. Det är således en fråga af allmänt intresse, en nationalekonomisk fråga, som bör intressera hela landet och särskildt dess industriidkare. Jag föreslår nu att inbjuda såväl köpmän som industriidkare och kapitalister inom hela landet till bildandet af ett *aktiebolag*, som skulle hafva sin gemensamma hufvudexpedition uti *Göteborg* och som man kunde kalla *Handelskompaniet Sverige—Sydamerika*. Dess hufvudsyfte skulle blifva att göra allt möjligt för bildande af ett *upplag* i Göteborg för den nordiska handeln, ja, att göra svenska affärerna sjelfständiga. Detta bolag borde uppköpa och samla i Göteborg såsom utskeppningspunkt de industriela alster, som Sverige skulle kunna exportera åt det hållet, och äfvenså emottaga de sändningar, som ankommo af Sydamerikanska varor. För detta ändamål behöfde bolaget egna fartyg och egna kontor i Sydamerika, till en början i Rio de Janeiro och Buenos Ayres, hvilka kontor skulle stå i direkt förbindelse med hufvudkontoret och draga försorg för affärens ordentliga skötande derute. Genom att ha sina egna ångare vore ett sådant bolag komplett oberoende och kunde i händelse af behof låta dessa anlöpa mellanhamnar och söka frakter. Genom att ha sina egna kontor i Sydamerika kan det göra så mycket bättre affärer och är mera säkert på sin sak, än om det skulle lemna affären i händerna på dervarande utländske köpmän och konsignatörer, hvilka ej alltid äro att lita på. Upplyningsvis kan nämnas, att det finnas flere unga svenskar med god erfarenhet såsom köpmän derute, hvilka gerna skulle vilja vara Sverige till någon nytta. Så i korthet vore meningen, att knuten skulle lösas, och jag hyser för min del förtroende till en sådan plan och betraktar det ej så synnerligen svårt att realisera densamma.*)

*) Svenska staten skulle kunna underlätta ett sådant företag betydligt genom att *minska* tullen å sådana varor, som införas *direkt* från produktionsorterna och att *öka* densamma för sådana varor, som komma *indirekt*.

Frågan blir nu om de erforderliga *kapitalerna*, för att genomföra en sådan affär ändamålsenligt. Det är omöjligt att på stället göra några bestämda kalkyler härför: det måste spekuleras. Jag anser det ganska lämpligt, att man bestämmer sig för att expediera från Göteborg en afgående och en ankommande ångare månadtligen, i hvilket fall förlager och upplagsplatser ej behöfva vara så stora. Att bestämma storleken af dessa ångare är svårare, men jag anser dem ej böra vara af mindre dräglighet än 500 sv. nyläster hvardera. Antaga vi såsom svåraste fall, att ett sådant fartyg gör tre rundresor årligen, så skulle det erfordras fyra stycken sådana för att underhålla en månadtlig ut- och införsel. Hvardera af dessa fartyg skulle således årligen kunna omsätta 3,000 nyläster i gods, alltså på hela året af alla fyra 12,000 nylästers varuomsättning.

Om vi bestämma oss härför, så kan man ju i runda summor uppskatta penningbehovet, fördeladt i tre hufvudpartier, sålunda:

Anläggningskapital (ångbåtar, upplag etc.)	kronor 4,000,000.
Rörelsekapitaler (vexelaffärer etc.)	„ 3,000,000.
Reservfonden	„ 3,000,000.

Kronor 10,000,000.

Reservfonden bör vara så stor som möjligt, emedan det kanske blefve nödvändigt att snart utvidga en sådan affär, för att kunna draga de rätta fördelarna deraf och hålla blifvande medtäflare stängn.

Med antagande att en äfven vintertiden öppen hamn står att vinna i eller i närheten af *Göteborg*, synes mig, på sätt jag förut nämnt, denna stad böra blifva *utgångspunkten* här i landet för den föreslagna ångbåtsförbindelsen. Den andra *utgångspunkten* torde lämpligast blifva *Buenos Ayres*; och såsom *mellanstationer* föreslår jag: a) på *utresan*: Engelsk hamn vid kanalen (Southampton), hufvudsakl. för intagande af kol.

Kontinentalhamn (Havre de Grace) för passagerare och gods. Cap Verds öarna (S:t Vincent) för kol.

Rio de Janeiro.
Montevideo.

b) på *hemresan*: Montevideo, Santos, Rio de Janeiro, Bahia, Pernambuco, S:t Vincent, Lisabon, Southampton.

Och återoppar jag till närmare upplysning härom bifogade karta.

Enskilta intressen skola göra invändningar emot detta förslag. Så skall man säga: hvart skola vi då sända våra ångbåtar, som nu gå på de europeiska farvattnen och kusterna och som underhålla införseln af våra kolonialvaror? Svaret ligger nära, ty om Göteborg kunde göras till upplagspunkt för handeln på nordén, så skulle otvifvelaktigt Sveriges affärer med Ryssland och östersjöhamnarne tilltaga betydligt, och blefve det då nog för dessa fartyg att beställa. Dessutom är det ej något som hindrar, att ångbåtarne skulle kunna användas fördelaktigt på andra vatten, om så vore behöfligt. Man skall vidare anmärka, och detta kanske med grundade skäl, att de industriella alster, som Sverige kan exportera, hafva en fördelaktig marknad uti Ryssland. Jag får häremot invända, att Ryssland genom sitt nära grannskap med Sverige alltid är tillhands, om jag får så säga, då deremot, om vi ej nu söka till att komma med i Sydamerika, det gynnsammare tillfället skall förloras, och vi skola ej få tillgodonjuta de fördelar, som derstädes erbjudas.

Törhända torde man inskränka sig till att anmärka, det hela detta förslag är omoget. Nå väl, är så förhållandet, må det falla; ett är dock visst, att förslaget härleder sig uteslutande från min innerliga öfvertygelse, att genom detsammas förverkligande mitt fosterland skulle skörda en betydande vinst, den der skulle i mer eller midre mån tillskyndas en hvar af samhällets medlemmar.

Med denna öfvertygelse, som under flera års vistelse i La Plata staterna och Brasilien mer och mer rotfäst sig hos mig, har jag, som nu för en kort tid återser mitt fosterland, ansett pligten bjuda mig att för allmänheten framlägga det i fråga varande förslaget, till den åtgärd, som deraf må föranledas.

Stockholm i Sept. 1875.

Carl J. Stenquist.

